

ผัง นามศัพท์ (๑)

นามนาม

นามหรือชื่อที่ใช้เรียกคน, สัตว์, ที่, สิ่งของ, สภาวะ ต่างๆ มี ๒ คือ

สาธารณนาม

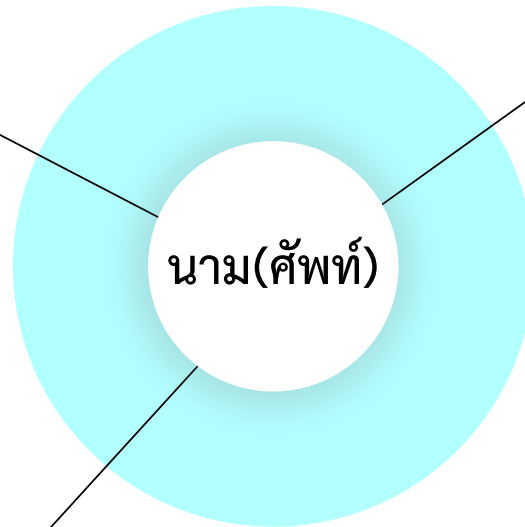
ชื่อที่ใช้เรียกได้ทั่วไป ไม่เจาะจง เช่น

- เถโร พระเถระ
- หตถิ ช้าง
- นคร เมือง
- สนติ ความสงบ

อสาธารณนาม

ชื่อที่ใช้เรียกเฉพาะเจาะจง ไม่ทั่วไป เช่น

- อานนโท (พระเถระชื่อ)อานนท์
- เอราวโณ (ช้างชื่อ)เอราวณ
- สาวตถิ (เมืองชื่อ)สาวตถิ

นาม(ศัพท์)

คุณนาม

นามที่แสดงลักษณะของนามนาม (ให้รู้ว่าดีหรือชั่วเป็นต้น) มี ๓ ชั้น คือ

ปกติ

แสดงลักษณะของนามนาม อย่างปกติ เช่น ภู “อ้วน”

วิเสส

แสดงลักษณะของนามนามพิเศษกว่าปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นๆ เช่น อติภู ภูตร ภูลีย ภูลียิสสก “อ้วนกว่า”

อติวิเสส

แสดงลักษณะของนามนามพิเศษมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นๆ เช่น อติวิย ภูล ภูลตม ภูลิสฐ “อ้วนที่สุด”

สังขยาคุณนาม

ปกติสังขยา

นับจำนวน: เอก ทวิ ตติ จตุ

ปุรณสังขยา

นับลำดับ: ปฐม ทุตติย ตติย จตุตถ

ปุริสศัพท์นาม

คำที่ใช้แทนบุคคล สิ่งต่างๆ ที่ถูกกล่าวถึง หรือแทนตัวผู้พูดหรือผู้ฟัง จัดเป็น ๓ คือ

ปฐมบุรุษ*

หมายถึง บุคคล สิ่งต่างๆ ที่ถูกกล่าวถึง ภาษาบาลีใช้ ต ศัพท์ (เขา, มัน)

มัธยมบุรุษ

หมายถึง ผู้ฟัง หรือผู้ที่พูดด้วย ภาษาบาลีใช้ ตุมห ศัพท์ (คุณ)

อุตตมบุรุษ

หมายถึง ตัวผู้พูดเอง ภาษาบาลีใช้ อมห ศัพท์ (ผม)

* นามนามทั้งหมด จัดเป็นปฐมบุรุษ

สัพพนาม

นามที่ใช้แทนนามนาม ที่ออกชื่อมาแล้ว เป็นต้น

วิเสสนสัพพนาม

สัพพนามที่ใช้ประกอบนามนาม เพื่อระบุบุคคล หรือสิ่งต่างๆ มี ๒ คือ

นิยม
วิเสสนสัพพนาม

สัพพนามที่ใช้ประกอบนามนาม เพื่อระบุอย่างเจาะจงว่าเป็นใคร หรือสิ่งใด ใกล้หรือไกล เช่น ต (นั่น) เอต (นั่น) อิม (นี่) อมุ (โน้น)

อนิยม
วิเสสนสัพพนาม

สัพพนามที่ใช้ประกอบนามนาม เพื่อระบุ แต่ไม่เจาะจง ไม่แน่ชัดว่าเป็นใคร หรือสิ่งใด เช่น ย อณฺญ อณฺญตร-อณฺญตม ปร-อปร กตร-กตม เอก-เอกจจ-อปฺเปกจจ สพฺพ อุภย ก็

เทียบประเภทคำ

ไทย	บาลี] นาม(ศัพท์)
นาม	นามนาม	
สรรพนาม	สัพพนาม	
คุณศัพท์	คุณนาม	

นาม(ศัพท์) เป็นชื่อเรียกรวมของนามทั้ง ๓

ผัง นามศัพท์ (๒)

นามนาม (และปुरुสศัพท์นาม) มี **ลิงค์** และ **การันต์** เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละศัพท์ เช่น คำว่า ปุริส (ผู้ชาย) ลงท้ายด้วยสระ อ เป็น **อการันต์ ปุงลิงค์** (เพศชาย) คำว่า อิตถิ (ผู้หญิง) ลงท้ายด้วยสระ อี เป็น **อีการันต์ อิตถิลิงค์** (เพศหญิง)

การันต์จำแนกตามลิงค์

ปุงลิงค์	มีการันต์ ๕	คือ	อ	อี	อี	อุ	อุ
อิตถิลิงค์	มีการันต์ ๕	คือ	อา	อึ	อึ	อุ	อุ
นปุงสกลิงค์	มีการันต์ ๓	คือ	อ	อี		อุ	

ปุงลิงค์	อิตถิลิงค์	นปุงสกลิงค์
อ (ชน)	อา (ภรรยา)	อ (กุล)
อี (มุณี)	อึ (รัตติ)	อึ (อกขิ)
อี (เสฏฐิ)	อึ (นารี)	
อุ (ครุ)	อุ (รชช)	อุ (วตถ)
อุ (วิณญ)	อุ (วธ)	

การันต์พิเศษบางศัพท์

โค (วัว)	โอการันต์
สา (หมา)	อาการันต์
กี (หรือ, อะไร)	นิคคหิตการันต์

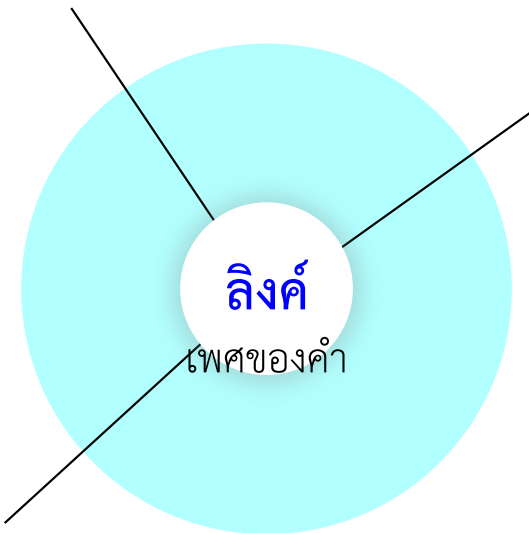
* หมายถึง สระท้ายคำที่ยังมิได้ลงวิภัตติ และ คำ/ศัพท์ ที่ยังไม่ได้ลงวิภัตติใดๆ เรียกว่า 'ศัพท์เดิม'

ลิงค์ ๓ (ประเภท)

ปุงลิงค์ เพศชาย

อิตถิลิงค์ เพศหญิง

นปุงสกลิงค์ ไม่ใช่เพศชาย ไม่ใช่เพศหญิง

การจัดลิงค์ ๒

จัดตามกำเนิด

จัดลิงค์ของคำให้ตรงตามกำเนิดเดิมของสิ่งนั้น เช่น ผู้ชาย กำเนิดเป็นเพศชาย กำหนดให้คำว่า ปุริโส (ผู้ชาย) เป็นปุงลิงค์ ผู้หญิง กำเนิดเป็นเพศหญิง กำหนดให้คำว่า อิตถิ (ผู้หญิง) เป็นอิตถิลิงค์ จิต กำเนิดไม่ใช่เพศชาย ไม่ใช่เพศหญิง กำหนดให้คำว่า จิตต (จิต) เป็นนปุงสกลิงค์

จัดตามสมมุติ

จัดลิงค์ตามสมมุติของภาษา ไม่ตรงตามกำเนิดเดิมของสิ่งนั้น เช่น

เม็ย กำเนิดเป็นเพศหญิง

แต่สมมุติให้คำว่า **ทาโร** (เม็ย) เป็นปุงลิงค์ (เพศชาย)

ประเทศ กำเนิดไม่ใช่เพศชาย ไม่ใช่เพศหญิง

แต่สมมุติให้คำว่า **ปเทโส** (ประเทศ) เป็นปุงลิงค์ (เพศชาย)

แผ่นดิน กำเนิดไม่ใช่เพศชาย ไม่ใช่เพศหญิง

แต่สมมุติให้คำว่า **ภูมि** (แผ่นดิน) เป็นอิตถิลิงค์ (เพศหญิง)

ลิงค์ของนามศัพท์

ลิงค์ของนามนาม

(๑) นามนามเป็นลิงค์เดียว

นามนามศัพท์เดียว เป็นได้ลิงค์เดียว

อาทิจจ: อาทิจโจ *ป.*; **อาภา:** อาภา *อิต.*; **กุล:** กุล *นป.*

(๒) นามนามเป็น ๒ ลิงค์

• นามนามศัพท์เดียว มีรูปเดียว เป็นได้ ๒ ลิงค์

อกขร: อกขโร *ป.* อกขริ *นป.*; **มน:** มโน *ป.* มน *นป.*

• นามนามมีมูลศัพท์เดียว

เปลี่ยนสระท้ายศัพท์เป็นเครื่องหมายให้ต่างลิงค์กัน (โดยลง อา อี อึนี่ ปัจจัย เครื่องหมายอิตถิลิงค์)

อุปาสก: อุปาสโก *ป.* อุปาสิกา* *อิต.*; **เถร:** เถโร *ป.* เถริ *อิต.*

* แปลง *อก* เป็น *อิก*

ลิงค์ของคุณนาม

คุณนามเป็นได้ ๓ ลิงค์ (เปลี่ยนลิงค์ตามนามที่มันไปขยาย)

อุโล เถโร *ป.*; **อุลา** เถริ *อิต.*; **อุล** กุล *นป.*

ลิงค์ของศัพท์นาม

ปुरुสศัพท์นาม: **ต** (เขา) เป็น ๓ ลิงค์ **ตุมท/อมท** เป็น ๒ ลิงค์ (*ป.* *อิต.*)

วิเสสนศัพท์นาม เป็นได้ ๓ ลิงค์ (เปลี่ยนลิงค์ตามนามที่มันไปขยาย)

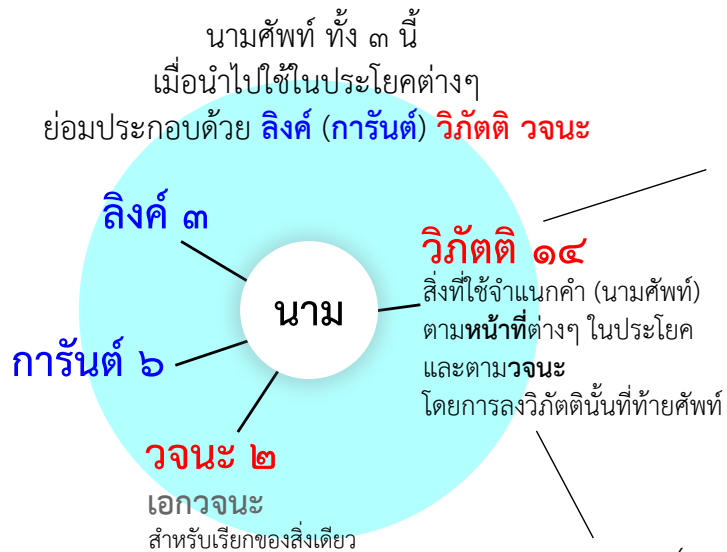
ผัง นามศัพท์ (๓)

การนำนามศัพท์ไปใช้ในประโยค

นามนาม ที่ประกอบด้วย **ลิงค์** และ **การันต์** นี้ **เมื่อจะนำไปใช้ในประโยค** ให้ลง **วิภัตติ** ท้ายคำ ตามหน้าที่และตาม **วจนะ** ที่ต้องการ เช่น

คำกริยา	ให้ลง	ฝ่ายเอกวจนะ	คือ	ท้ายคำ	เป็น	แล้วแปลงรูปเป็น	แปลว่า	ตัวอย่างประโยค
เมื่อทำหน้าที่เป็นประธาน	ให้ลง ปฐมาวิภัตติ	ฝ่ายเอกวจนะ	คือ	ลิ	เป็น ปฐมา	แล้วแปลงรูปเป็น ปฐมา	'ผู้ชาย(คนเดียว)'	ปฐมา นิสิตติ. ผู้ชาย นั่งอยู่.
		ฝ่ายพหูวจนะ	คือ	โย	เป็น ปฐมาโย	แล้วแปลงรูปเป็น ปฐมา	'ผู้ชาย(หลายคน)'	ปฐมา นิสิตินติ. ผู้ชาย ท. (ทั้งหลาย) นั่งอยู่.
เมื่อทำหน้าที่เป็นกรรม	ให้ลง ทุติยาวิภัตติ	ฝ่ายเอกวจนะ	คือ	อ	เป็น ทุติยา	แล้วแปลงรูปเป็น ทุติยา	'ซึ่งผู้ชาย(คนเดียว)'	ทุติยา ปฐมา. เขาเห็น (ซึ่ง)ผู้ชาย.
		ฝ่ายพหูวจนะ	คือ	โย	เป็น ทุติยาโย	แล้วแปลงรูปเป็น ทุติยา	'ซึ่งผู้ชาย(หลายคน)'	ทุติยา ปฐมา. เขาเห็น (ซึ่ง)ผู้ชาย ท.
เมื่อใช้แสดงความเป็นเจ้าของ	ให้ลง ฉฐฐวิภัตติ	ฝ่ายเอกวจนะ	คือ	ส	เป็น ฉฐฐ	แล้วแปลงรูปเป็น ฉฐฐ	'ของผู้ชาย(คนเดียว)'	ฉฐฐ โรถ. รถ ของผู้ชาย.
		ฝ่ายพหูวจนะ	คือ	นิ	เป็น ฉฐฐนิ	แล้วแปลงรูปเป็น ฉฐฐ	'ของผู้ชาย(หลายคน)'	ฉฐฐ โรถ. รถ ของผู้ชาย ท.

ในการประกอบศัพท์หรือแปลบาลี หากนักศึกษายังต้องลงวิภัตติแล้วแปลงตามกฎเกณฑ์ที่ละศัพท์ๆ เช่นนี้ ย่อมไม่สะดวกแน่นอน ฉะนั้น การท่องแบบแจกวิภัตติให้ได้คล่องแคล่วเสียก่อนจึงจำเป็นมาก

หน้าที่ในประโยค	วิภัตติ ๑๔	เอกวจนะ	พหูวจนะ	อายุตนิบาต (คือ คำแปลไทย เชื่อมต่อความหมายระหว่างศัพท์)
ประธาน	ปฐมาวิภัตติ	ที่ ๑	ลิ โย	อ. (อันว่า)
กรรม-สิ่งที่ถูกทำ	ทุติยาวิภัตติ	ที่ ๒	อ โย	ซึ่ง, สู, ยัง, สิ้น, ตลอด, กะ, เฉพาะ
เครื่องทำ	ตติยาวิภัตติ	ที่ ๓	นา หิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง
ผู้รับมอบ	จตุตถวิภัตติ	ที่ ๔	ส นิ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ที่ที่จากไป	ปัญจมีวิภัตติ	ที่ ๕	สฺมา หิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ, เพราะ
ความเป็นเจ้าของ	ฉฐฐวิภัตติ	ที่ ๖	ส นิ	แห่ง, ของ, เมื่อ
สถานที่-เวลาที่ทำ	สัตตมีวิภัตติ	ที่ ๗	สฺมิ สฺ	ใน, ใกล้, ที่, ณ, บน, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ
คำร้องเรียก	อาลปนนะ		(ลิ โย)	แน่ะ, ดูก่อน, ข้าแต่

กติปยศัพท์

ศัพท์นามนาม จำนวนเล็กน้อย
มีวิธีแจก/แปลงวิภัตติ เป็นของตนเองโดยเฉพาะ
ไม่แจกอย่างศัพท์นามนามทั่วไป มี
๑๒ ศัพท์: อตต-พฺรหฺม-ราช ภควนฺตุ-อรหฺนต-ภาวนฺต
สตุ-ปิตุ-มาตุ มน-กมฺม-โค
๖ ศัพท์: มฆวา ปุมา ยูวา สขา สา อพฺธา

การแจก(นามนามด้วย)วิภัตติ

การแจกวิภัตติ คือการลงวิภัตติท้ายนามศัพท์* พร้อมทั้งแปลงรูปศัพท์ไปต่างๆ ตามกฎเกณฑ์การแปลงในการันต์และลิงค์นั้นๆ ตั้งแต่ปฐมาวิภัตติ เอกวจนะ (ลิ) จนถึงอาลปนวิภัตติ พหูวจนะ (โย) ทำให้ได้รูปศัพท์ที่พร้อมใช้งานในประโยคครบทุกวิภัตติ เมื่อท่องจำได้ ก็สามารถประกอบศัพท์และแปลได้สะดวก

วิภัตตินั้น แจก (แปลง/ผันรูปศัพท์) ตามการันต์และลิงค์ ศัพท์ที่การันต์และลิงค์ เหมือนกัน ให้แจก/แปลง เป็นแบบเดียวกัน เช่น นามนามที่เป็น อการันต์ ปุงลิงค์ ให้แจก/แปลง เหมือนกับศัพท์คือ **ชน** หรือ **ปฐมา** (ซึ่งมีรูปศัพท์สำเร็จที่ท่านแจกไว้เป็นตัวอย่างแล้ว) ที่เป็น อการันต์ ปุงลิงค์ ให้แจกอย่าง **มุณี**, อการันต์ อิตถิลิงค์ แจกอย่าง **กณฺญา**, อการันต์ นปุงสกลิงค์ แจกอย่าง **กุล** เป็นต้น